

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-159.2025.09>

УДК 784.4(477)

Медвідь Т. О., Бобечко О. Ю.

КОЛЯДКИ ТА ЩЕДРІВКИ – ВОКАЛЬНИЙ СИМВОЛ ЗИМОВОЇ ОБРЯДОВОСТІ УКРАЇНЦІВ

У статті висвітлено традиції зимового обряду колядування та щедрування. Зазначено, що фольклор є джерелом наших національних традицій, виразником народної свідомості та ідентичності. Це не просто культурна пам'ятка минулого – він несе у собі цінності, що виходять далеко за рамки часу, відображеного в піснях. Вказано, що календарно-обрядові пісні – один із найдавніших пластів в українському фольклорі. Це не лише музичний жанр, але й важлива складова нематеріальної культурної спадщини, живий зв'язок між поколіннями, що передає духовні й культурні цінності народу.

Проведено аналіз наукових джерел і виокремлено найтипівіші ознаки колядок та щедрівок, їх спільні та відмінні риси. Визначено, що колядки та щедрівки мають як архайчні мотиви, так і нашарування різних епох. При збереженні основних жанрових ознак вони протягом віків зазнавали значного впливу історичних подій, соціальних обставин різних епох, підлягали певним змінам і переробкам відповідно до потреб часу.

Наголошено, що у сучасному світі колядки та щедрівки зберігають свою актуальність. Вони звучать під час Різдвяних та Йорданських свят у храмах, на сценах, вулицях, у родинному колі, а також знаходять нове життя у творчості професійних композиторів та музикантів. Завдяки медіа та соціальним мережам їхнє виконання поширюється далеко за межі України, сприяючи популяризації української музичної культури.

Доведено, що колядки та щедрівки – це вокальний символ зимової обрядовості українців, а музичний фольклор в цілому – багатство українського народу, яке впродовж століть зачаровує світ своєю мелодійністю та душевністю. У сучасному культурному просторі, який переживає динамічні зміни, фольклор набуває нового змісту та звучання, і стає одним із основних компонентів сучасної музичної культури.

Ключові слова: український музичний фольклор, календарно-обрядові пісні, колядки та щедрівки, національні традиції, новоюліанський календар.

Український музичний фольклор – це багатство українського народу, яке впродовж століть зачаровує світ своєю мелодійністю та глибокою душевністю. У своїх піснях українці розповідають про події суспільного життя, родинний побут, особисті стосунки та виражають любов до рідної землі. За тематикою, сюжетом і музичними властивостями українська народна пісня поділяється на різноманітні жанри, які поєднані певними ознаками. В цьому розумінні її найтипівішими жанрами є: календарно-обрядові, родинно-побутові, соціально-побутові, історичні пісні та думи, ліричні пісні та балади, дитячий фольклор тощо.

У сучасному культурному просторі, який переживає динамічні зміни, фольклор також набуває нового змісту та звучання, і стає одним із основних компонентів сучасної музичної культури. Це не просто культурна пам'ятка минулого – він несе у собі цінності, що виходять далеко за рамки часу, відображеного в піснях. Фольклор є джерелом наших національних традицій,

виразником народної свідомості та ідентичності.

Календарно-обрядові пісні – один із найдавніших пластів в українському фольклорі. Вони пов'язані з порами року і господарською діяльністю людини. «Обрядові пісні сягають у передхристиянську добу й в'яжуться з річним кругом старих слов'янських свят і обрядів, які мали на меті магічними заходами впливати на явища й сили природи, щоб цим способом пособляти рільному господарству, плеканню худоби, бджіл і т. ін.», – зазначає Ф. Колесса [5, с. 10]. Українські календарно-обрядові пісні мають як архаїчні риси, так і нашарування різних епох. Відповідно до пір року, вони поділяються на три цикли: зимовий, весняний та літньо-осінній. У зимовому циклі язичницькі елементи помітні в обрядах колядування та щедрування. До нашого часу в українців зберіглася традиція у селах та в містах ходити по оселях і співати колядки та щедрівки, бажаючи здоров'я, добробуту в домі, доброго урожаю, приплоду худоби тощо. У язичницьку епоху це було пов'язано з Новим роком, який у стародавніх східних слов'ян починався навесні (ймовірно, 22 березня, на весняне рівнодення) [8, с. 18]. Поетичне слово у колядках і щедрівках виконувало магічну функцію і пророкувало щастя та достаток у домі [6, с. 68-69]:

*«Гой ти, наш пане, пане Іване.
Гей, дай Боже!¹
У тебе в домі так, як у раю.
У тебе верби йа груші родять...
У тебе лани як загаї.
У тебе хліби, як тихий Дунай.
На них жита, як жир ситі.
На них пшениця, як стояниця...»*

Вивчення колядок і щедрівок у контексті народно-пісенних традицій неодноразово привертало увагу дослідників. На початку ХХ ст. – це праці В. Гнатюка, М. Грушевського, Ф. Колесси, Є. Марковського, І. Франка та ін. У другій половині ХХ – на початку ХХІ ст. – дослідження Я. Бабинського, О. Воропая, М. Глушка, А. Іваницького, Р. Кирчіва, Б. Кудрика, С. Павлишин, О. Панчук, С. Протасової, Н. Якименко та ін. У статтях та наукових дослідженнях йдеться про календарну обрядовість, спільні та відмінні риси колядок і щедрівок, приуроченість зимових обрядів, художньо-образну палітру цих жанрів тощо.

Характерними для народних колядок і щедрівок є їхній урочистий, величальний характер, у змісті – побажання успіхів у господарюванні, щастя в сім'ї та родині, здійснення задумів і мрій. Оскільки у колядках та щедрівках часто звучить звернення до певних членів родини, А. Іваницький пропонує поділити їх на чотири групи: господареві, господині, парубкові та дівчині [4, с. 51]. Часто господар порівнюється з місяцем, його дружина – з сонцем, а

¹ приспів повторюється після кожного рядка.

їхні діти – із зірками [6, с. 53]:

*«Ясен місяць – пан господар,
Красне сонце – жона його,
Дрібні зірки – його діти».*

Парубок зображається майбутнім господарем, дівчина – його нареченою.

Зустрічається ще багато колядок і щедрівок з мотивами полювання на «тура-оленья», йде мова також про «золоті човни» та «срібні весельця», що свідчить про рибальство українців. У піснях зимової обрядовості звучать хліборобські та військові теми, весільні та казково-фантастичні мотиви. «Все це – відображення староукраїнського побуту, імовірно побуту княжої Руси-України...», наголошує О. Воропай» [2, с. 67]. У наукових дослідженнях, що торкаються питань зимових обрядових пісень, підкреслюється, що кількісно ці жанри посідають перше місце. Зокрема, відзначає це С. Протасова: «Така їх перевага над іншими календарно-обрядовими жанрами частково може пояснюватися взаємним накладанням двох історичних хвиль зимових свят – язичницького народження «Нового Сонця» (зимове сонцестояння) та християнського народження Єдиного Бога (Різдво Христове)» [9, с. 101].

При збереженні основних жанрових рис народні колядки та щедрівки протягом віків зазнавали значного впливу історичних подій, соціальних обставин різних епох, підлягали певним змінам і переробкам відповідно до потреб свого часу. З прийняттям християнства у X ст. церква, не маючи змоги викоринити язичні традиції, інтегрувала ці обрядові пісні в християнський календар, пов'язуючи їх із Різдвом Христовим та Водохрещем. У колядках та щедрівках християнського циклу натрапляємо на мотиви біблійних та апокрифічних описів, зокрема картини народження та хрещення Ісуса Христа. У деяких з них християнські мотиви поєднані з життям і побутом українського селянина [6, с. 165-166]:

*«В полі, полі, плужок оре.
Приспів:
Щедрий вечір, добрий вечір,
Добрим людям на здоров'я!*

*За тим плужком Господь ходить.
Приспів.
Святий Петро поганяє.
Приспів.
Божя Мати їсти носить...».*

Колядки та щедрівки християнського циклу відзначаються глибоким етичним змістом і великою мистецькою красою. Основні їхні мотиви – любов, милосердя, глибока пошана до Матері Божої та її Новонародженого Сина.

Згідно з новоюліанським календарем, на який перейшли всі українські

християни 1 вересня 2023 року, колядки виконують на Святий Вечір (24 грудня) та Різдвяні свята (25–26 грудня). Українські колядки – це яскравий приклад багатства народної музичної культури, в якому об'єдналися історія, духовність і мистецтво. Вони репрезентують не тільки музичний жанр, а й становлять важливу складову нематеріальної культурної спадщини українського народу. Колядки відіграють надзвичайно важливу роль у житті громади. Основна мета виконання полягає в укріпленні зв'язків між членами родини та побажанні благополуччя на майбутній рік, зокрема багатства і добробуту у домі господаря, щасливого полювання для мисливців, весілля для дівчини та щасливої подорожі для парубка тощо. Колядники (колядницькі гурти), обходячи оселі, завжди приносять людям радість і благословення. Кожен регіон України має свої особливості виконання колядок. Музичний аспект колядок також є цікавим для дослідників. Їхня мелодика варіюється від простих мотивів до складних ладово-гармонійних структур, що вказує на високий рівень музичної культури українського народу.

Слово «коляда» очевидно походить від назви Нового року (тобто першого дня місяця січня, який став початком календарного року після реформи Юлія Цезаря): у римлян – «*Calendae Januariae*», у візантійців – «*Καλάνδαι*». Ця назва закріпилася у більшості слов'янських народів і дійшла до нашого часу: у сербів і болгар – «коледа», у поляків – «*kolęda*», у чехів, словаків та хорватів – «*koleda*». Обряд колядування, який припадав на старослов'янський празник зимового повороту сонця і пізніше перейшов на наше зимове новоріччя, вказує на «...сильні греко-римські впливи в чорноморсько-дунайській добі (IV–IX віки), коли українська колонізація досягла берегів Чорного моря і Дунаю...» [2, с. 62].

Свята вечеря перед Різдвом – обрядова традиція українського народу. Головною особливістю Святого вечора є приготування 12 пісних страв (без м'ясних та молочних продуктів), які символізують трапезу для 12 апостолів. Склад страв може дещо відрізнятися залежно від регіону України. Основна страва – кутя (пшенична каша з маком, родзинками та цукатами). Інші страви – це борщ, грибна юшка, вареники (з картоплі, капусти, гречки тощо), грибні вушка, грибна поливка (мачанка), голубці з тертої картоплі, горох чи квасоля, риба, капуста, пампушки та узвар. Свята вечеря починається з появою першої зірки, що символізує Вифлеємську зорю, яка сповістила про народження Ісуса Христа. Перед Святою вечерею господар урочисто має промовити: «Віншую вас із щастям, здоров'ям, з цим Святим Вечором, щоб ви в щасті і здоров'ї ці свята провели та других дочекались – від ста літ до ста літ, поки нам Пан Біг назначить вік!» [2, с. 46]. Після Святого вечора родина традиційно починає співати колядки.

Невід'ємною складовою Різдвяного обряду є Вертеп. Він є потужним інструментом формування національної ідентичності, особливо у час війни з російським агресором, і залишається популярним серед молоді. Це приклад живої традиції, яка в наш час зберігає свою духовну та культурну значущість. Відображаючи релігійний зміст Різдва, Вертеп водночас інтегрує сучасні життєві мотиви, залишаючись актуальним і цікавим. Ключовою сюжетною

лінією вертепного дійства є народження Спасителя світу – Ісуса Христа. Дійовими особами переважно є: ангели та пастушки як вісники доброї новини про народження Спасителя; три царі (волхви) – мудреці зі Сходу, які принесли дари Новонародженому; цар Ірод – втілення жорстокості й тиранії; смерть – персонаж із косою, що символізує неминучість Божого суду; козаки, воїни, запорожці, які часто додаються в сучасному вертепі для підкреслення національної ідентичності та героїзму українського народу і жартівливі персонажі – циганка, торговець, дід, баба, біда та ін.

Після коляди чи вертепного дійства завжди є віншування всім членам родини поспіль або кожному зокрема (господареві, господині, парубкові та дівчині) орієнтовно такого змісту [6, с. 215]:

*«А за сим словом будь же нам здоров,
Можний паноньку, господареньку
Не сам собою – з господинею,
З господинею та й з діточками.
Вінчусмо ж тя щастям, здоров'ям,
Щастям, здоров'ям та й Новим роком,
А й Новим роком та довгим віком!».*
Своєрідними є також жартівливі дитячі віншування [13, с. 27]:

*«Дайте нам коляду, бо далі іду.
Дайте нам курку, бо в вікно итуркну.
Дайте нам козута, бо рознесу ворота.
Дайте нам пироги, бо ми змерзли в ноги».*

Винагорода для колядників та учасників Вертепу є важливою складовою обряду колядування. Тому господарі дякують їм, даруючи гроші або гостинці.

В останній день старого року (31 грудня) у більшості регіонів України (окрім Галичини), відзначають Щедрий вечір та християнське свято Меланії (Маланки). Господині накривають багатий святковий стіл і готують не лише пісні страви, як на Святвечір, але й скромні. Тобто, окрім куті – страви зі свинини, млинці, вареники з сиром тощо. Вечеря має бути справді щедрою, оскільки, згідно з народним повір'ям, що щедріше та багатше накрито стіл, то щасливішим і вдалішим буде наступний рік. У цей передноворічний вечір прийнято щедрувати і водити «Маланку» та «Козу». Після заходу сонця групи щедрувальників славлять господарів піснями, бажають їм здоров'я і достатку в Новому році, іноді проводять «ритуальну оранку», а Маланка (переодягнений у дівчину парубок), як нерадива господиня, вчиняє у хаті безлад.

Традиційно 1 січня (на християнське свято Василя Великого) діти йдуть від хати до хати, посівають оселі зерном на добробут і щастя в родині та примовляють «засівалки». До прикладу [13, с. 24]:

*«Василева мати пішла щедрувати,
На новеє літо роди, Боже, жито,
Жито й пшеницю, всяку пашиницю.
З колосочка – жита мірочка,
А з снопочка – жита бочка...».*

Однак у Західних регіонах України, зокрема Галичині, Щедрий вечір святкують напередодні Водохреща (християнське свято Богоявлення Господнє (Йордан)), тобто 5 січня за новим календарем. Господині готують такі ж 12 пісних страв, як на Святвечір. А щедрувальники обходять двори на саме Водохрестя.

Щедрівки – це величальні українські народні обрядові пісні, які виконуються у Щедрий Вечір перед Новим Роком та на Йордан (на Західних теренах України). Вони відрізняються від колядок неодмінними приспіваними «Ой дай, Боже!», «Щедрий вечір, добрий вечір, добрим людям на здоров'я». У них згадуються ластівка, зозуля, павочка, які за язичницькими віруваннями були вісниками весни: «Павочка ходить, пір'ячко губить...». Обряд щедрування має глибоке коріння. У процесі розвитку у ньому відбулися певні зміни, зумовлені світоглядними уявленнями, які панували на певних історичних етапах. Вони несуть у собі релікти поклоніння духам предків, здатним забезпечити високий врожай, приплід худоби, щастя на майбутній рік. Образи коня (вола) та кози є рудиментами предківської ритуальної жертви. Символіка щедрівок розкривається насамперед крізь призму обрядового дійства. Кожен образ несе певне навантаження, розкриває суть обряду, кристалізує провідну ідею. Образи щедрівки поділяються на символи рослинного світу, астральну символіку, зооморфні й антропоморфні образи, символіку кольору та чисел.

Наші пращури вважали новоліття добрим початком усілякої справи, тому ініціація одруження припадала саме на цей період. Образи головних персонажів новорічних містерій «Кози», «Маланки», «Коня (Вола)», «Діда», теж пов'язані з ідеєю новоріччя. Певні ритуальні дії (Дід ранить Козу, господар її оживляє, парубки наслідують оранку поля, Маланка господарює тощо) ініціювали прихід весни. Магічні словесні формули також були спрямовані «накликати» багатий врожай та приплід худоби. Тобто обряди Щедрого вечора пронизані ідеєю, яка визначає усю їхню сутність: глибоке шанування людини, плодів її праці та тієї вищої сили, яка гарантує захист, щастя і добробут на наступний рік.

Щедрівкові мотиви згруповані навколо кількох парадигм: возвеличення господаря та членів його родини, шлюбна тематика у щедрівках парубкові та дівчині, мотиви билинного епосу. На першому місці у цих текстах – господар. Він є втіленням не лише духів предків, але й ідеалу, до якого прагне народ. Йому та його родині віншують щедрувальники багатий і щасливий рік. Подібні до замовлянь, ці тексти виражають головну ідею свята, сприяють її втіленню у життя. Функціональне навантаження щедрівки полягає у тому, щоб возвеличити особу, якій адресована пісня, до ідеального статусу, силою слова

забезпечити їй красу, добробут та щастя у наступному році. Найважливішою тут є комунікативна функція, яка слугує інструментом кристалізації зв'язку між обрядом та піснею. Символіка образів щедрівок розкривається крізь призму обряду. Текстам обрядових пісень властиве глибоке збереження давніх, язичницьких змістових елементів (уявлення про родину як астральні світила, врожай та худобу як символ багатства). Символіку щедрівок парубкові можна простежити у рудиментах обряду через образ «коня», різноманітні випробування, які він проходить тощо. А весільні образи-символи є характерною ознакою дівочих щедрівок (образ куниці, саджання лілії, збирання золотої роси тощо). Звичайно, із втратою магічно-ритуальної основи обряд щедрування поступово набув рис розважального дійства і до нашого часу дійшов як Різдвяно-новорічна традиція побажання добра, щастя, достатку родині. Щедрівка в контексті календарно-обрядової пісенності має певні жанрові особливості. Аналіз обряду щедрування, архітектоніки, мотивів та поетики щедрівок дає підстави вважати її самостійним жанром новорічної календарно-обрядової пісенності українців.

Колядки та щедрівки завжди приваблювали істориків, музикознавців, фольклористів. Їх аранжуванню значну увагу приділили наші найвидатніші композитори та музиканти: М. Лисенко, М. Леонтович, К. Стеценко, С. Людкевич, М. Колесса, О. Кошиць, О. Нижанківський, В. Барвінський, А. Гнатишин, А. Кушніренко, П. Козицький, С. Стельмащук, А. Авдієвський, М. Дремлюга, Ю. Антків, Г. Гаврилець та ін. Оскільки цей вокальний символ календарної обрядовості є одними із найпоширеніших, до них часто звертаються у своїй професійній діяльності й сучасні композитори та аматори, зокрема М. Гобдич, М. Дацко, М. Ковальчук, О. Яковчук, О. Ярмач, З. Яропуд та ін. Кожен з них мріє долучитися до народного творіння і додати елементи власної творчості у цей музичний жанр. Вони прагнуть підкреслити музичні якості зимових обрядових пісень, віднайти нові засоби їх художнього осмислення, глибше розкрити образний зміст, застосовуючи індивідуальну композиторську техніку й стилістику. О. Бенч у дослідженнях влучно зазначає: «Композитор залюбки вривається у пісенний синкретизм і заново «переписує» народну пісню» [1, с. 6].

Висновки. Колядки та щедрівки є унікальним обрядом української культури, який об'єднує родину та передає від покоління до покоління духовні цінності і традиції. Це символ стійкості та національної ідентичності, що пережив численні історичні виклики, включно із заборонами і переслідуваннями в радянський період. Сьогодні він є живим свідченням духовної сили та творчого потенціалу українського народу.

У сучасному світі колядки та щедрівки зберігають свою актуальність. Вони звучать під час Різдвяних та Йорданських свят у храмах, на сценах, вулицях, у родинному колі, а також знаходять нове життя у творчості професійних композиторів та музикантів. Завдяки медіа та соціальним мережам їхнє виконання поширюється далеко за межі України, сприяючи популяризації української музичної культури.

Використана література:

1. Бенч О. Архетипи української обрядової культури (на прикладі хорової творчості Ганни Гаврилець). *Хорове мистецтво України та його подвизники* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Дрогобич, 19-20 жовтня 2017 року). Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2017. С. 5-17.
2. Воропай О. Звичаї нашого народу: етнографічний нарис : у 2 т. Т. І. Київ : Оберіг, 1993. 592 с.
3. Дремлюга М. Українські народні щедрівки в музичній обробці для голосу та фортепіано: навчально-методичний посібник / упоряд. Т. Медвідь, О. Бобечко. Дрогобич : ДДПУ ім. І. Франка, 2024. 62 с.
4. Іваницький А. Український музичний фольклор : підручник для вищих учбових закладів. 3-є вид. доп. Вінниця : Нова книга, 2004. 320 с. URL : <https://archive.org/details/ivanicky2004/page/n313/mode/1up>
5. Колесса Ф. Усна словесність / підгот. до друку Б. Луканюка, О. Смоляка. Тернопіль : Підручники та посібники, 1996. 40 с.
6. Колядки і щедрівки [ноти] / упор. і вступ. статті М. Глушка, Р. Кирчіва. Київ : Музична Україна, 1991. 240 с.
7. Колядки та щедрівки, духовні піснеспіви для мішаних та однорідних хорів [ноти] / ред.-упор. З. Яропуд. Кам'янець-Подільський. 2008. 112 с.
8. Корній Л., Сіута Б. Історія української музичної культури : підручник для студентів ВНЗ. Київ : НМАУ, 2011. 736 с. : іл. URL:https://spadok.org.ua/books/kornii_lp_siuta_bo_istoriia_ukrayinskoyi_muzichnoyi_kulturi.pdf
9. Протасова С. Бібліографія зимової обрядової музики українців : матеріали та дослідження (на допомогу молодому дослідникові та викладачеві). *Проблеми етномузикології*. Вип. 12, Київ, С. 101-108. URL : <file:///C:/Users/Admin/Downloads/132250%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-284334-1-10-20180525.pdf>
10. Різдово. Колядки та щедрівки [ноти]. URL : https://parafia.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Rizdvo_Koliadky_ta_shchedrivky_20200112_183800.pdf
11. Согласно співаймо, Христа величаймо: коляди, новорічні пісні, щедрівки для шкільних хорів [ноти] / аранж. та упор. М. Ковальчука, вступ. стаття А. Славича. Дрогобич : Коло, 2003. 60 с.
12. Українські колядки і щедрівки для дитячого хору без супроводу в обробці О. Яковчука [ноти]. Київ : ПЦ Фоліант, 2015. 192 с.
13. Щедрий вечір: колядки, щедрівки, засівалки [текст] / упор. Д. Єсипенко, М. Новиченко. Київ, 1992. 38 с.
14. Щедрий вечір: українські народні пісні [ноти] / упор. та передм. Н. Якименко. Київ : Музична Україна, 1991. 192 с.

References:

1. Bench O. (2017). Arkhetypy ukrainskoi obriadovoi kultury (na prykladi khorovoi tvorchosti Hanny Havrylets) [Archetypes of Ukrainian ceremonial culture (on the example of the choral work of Hanna Havrylets)]. *Khorove mystetstvo Ukrainy ta ioho podvyzhnyky* : materialy VI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (Drohobych, 19-20 zhovtnia 2017 roku). Drohobych : RVV DDPU im. I. Franka. S. 5-17 [in Ukrainian].
2. Voropai O. (1993). Zvychai nashoho narodu : etnografichnyi narys u 2 t. [Customs of our people: an ethnographic essay : in 2 volumes]. T. I. K. : Oberih. 592 s. [in Ukrainian].
3. Dremliuha M. (2024). Ukrainski narodni shchedrivky v muzychnii obrobtsi dlia holosu ta fortepiano : navchalno-metodychnyi posibnyk [Ukrainian folk songs in musical arrangement for voice and piano : educational and methodological guide] / uporiad. T. Medvid, O. Bobechko. Drohobych : DDPU im. I. Franka. 62 s. [in Ukrainian].
4. Ivanytskyi A. (2004). Ukrainskyi muzychnyi folklor: pidruchnyk dlia vyshcheykh uchbovykh zakladiv [Ukrainian musical folklore: a textbook for higher educational institutions]. 3-e vyd. dop. Vinnytsia : Nova knyha. 320 s. URL : <https://archive.org/details/ivanicky2004/page/n313/mode/1up> [in Ukrainian].
5. Kolessa F. (1996). Usna slovesnist [Oral literature] / pidhot. do druku B. Lukaniuka, O. Smoliaka. Ternopil : Pidruchnyky ta posibnyky. 40 s. [in Ukrainian].
6. Koliadky i shchedrivky [noty] [Christmas carols and songs [notes]] / upor. i vstup. statii M. Hlushka, R. Kyrchiva. Kyiv : Muzychna Ukraina, 1991. 240 s. [in Ukrainian].

7. Koliadky ta shchedrivky, dukhovni pisnespivvy dlia mishanykh ta odnoridnykh khoriv [noty] [Christmas carols and hymns, spiritual songs for mixed and homogeneous choirs [notes]] / red-upor. Z. Yaropud. Kamianets-Podilskyi. 2008. 112 s. [in Ukrainian].
8. Kornii L., Siuta B. (2011). Istorii ukrainskoi muzychnoi kultury: pidruchnyk dlia studentiv VNZ [History of Ukrainian musical culture: a textbook for university students]. Kyiv : NMAU. 736 s. : il. URL : https://spadok.org.ua/books/kornii_lp_siuta_bo_istoriia_ukrayinskoyi_muzichnoyi_kulturi.pdf [in Ukrainian].
9. Protasova S. Bibliohrafiia zymovoi obriadovoi muzyky ukraintsiv: materialy ta doslidzhennia (na dopomohu molodomu doslidnykovi ta vykladachevi) [Bibliography of winter ritual music of Ukrainians: materials and research (to help the young researcher and teacher)]. *Problemy etnomuzykologiii*. Vyp. 12, Kyiv. S. 101-108. URL : <file:///C:/Users/Admin/Downloads/132250%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-284334-1-10-20180525.pdf> [in Ukrainian].
10. Rizdvo. Koliadky ta shchedrivky [noty] [Christmas. Christmas carols and Christmas songs [notes]]. URL : https://parafia.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Rizdvo_Koliadky_ta_shchedrivky_20200112_183800.pdf [in Ukrainian].
11. Sohlasno spivaimo, Khrysta velychaimo: koliady, novorichni pisni, shchedrivky dlia shkilnykh khoriv [noty] [Let's sing in accordance, let's glorify Christ: carols, New Year's songs, songs for school choirs [notes]] / aranzh. ta upor. M. Kovalchuka, vstup. statia A. Slavycha. Drohobych : Kolo, 2003. 60 s. [in Ukrainian].
12. Ukrainski koliadky i shchedrivky dlia dytiachoho khoru bez suprovodu v obrobtsi O. Yakovchuka [noty] [Ukrainian carols and hymns for unaccompanied children's choir arranged by O. Yakovchuk [notes]]. K. : PTs Foliant, 2015. 192 s. [in Ukrainian].
13. Shchedryi vechir: koliadky, shchedrivky, zasivalky [tekst] [A generous evening: Christmas carols, carols, sowing [text]] / upor. D. Yesypenko, M. Novychenko. K. 1992. 38 s. [in Ukrainian].
14. Shchedryi vechir: ukrainski narodni pisni [noty] [Generous evening: Ukrainian folk songs [notes]] / upor. ta peredm. N. Yakymenko. K. : Muzychna Ukraina, 1991. 192 s. [in Ukrainian].

T. MEDVID, O. BOBECHKO. Carols and shchedrivkas as a vocal symbol of Ukrainian winter rituals.

The article highlights the traditions of the winter ritual of carols and shchedrivkas. It is noted that folklore is a source of our national traditions, an expression of national consciousness and identity. It is not just a cultural monument of the past; it carries values far beyond the time reflected in the songs. It is indicated that calendar and ritual songs are one of the oldest strata in Ukrainian folklore. It is not only a musical genre but also a significant component of the intangible cultural heritage, a living link between generations, which conveys the spiritual and cultural values of the people.

The author analyses scientific sources and identifies the most typical features of carols and shchedrivkas, as well as their common and distinctive features. It is determined that carols have both archaic motifs and layers of different eras. While retaining their main genre features, they have been significantly influenced by historical events and social circumstances of different eras over the centuries and have been subject to particular changes and alterations following the needs of the times.

It is emphasized that carols remain relevant in the modern world. They are performed during the Christmas and Jordanian holidays in churches, on stages, in the streets, and in the family circle. They also find new life in the work of professional composers and musicians. Thanks to the media and social networks, their performance is spreading far beyond Ukraine, contributing to the popularisation of Ukrainian musical culture.

It is proved that carols are a vocal symbol of the winter rituals of Ukrainians, and musical folklore, in general, is the wealth of the Ukrainian people, which has been fascinating to the world for centuries with its melody and soulfulness. In today's cultural space, which is undergoing dynamic changes, folklore acquires a new meaning and sound and becomes one of the main components of contemporary musical culture.

Keywords: Ukrainian musical folklore, calendar and ritual songs, carols and shchedrivkas, national traditions, New Julian calendar.